

2025-02-17
Dnr: Fö2024/01668
Vårt Dnr: 007/2025

Försvarsdepartementet

Remissvar på betänkandet *Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)*

Sveriges Dövas Riksförbund, SDR, driver frågor, agerar kraftfullt och väcker opinion om våra mänskliga och demokratiska rättigheter. Vi arbetar för rätten och möjligheten att använda svenskt teckenspråk. Det svenska teckenspråket är av central betydelse i våra liv och avgörande för delaktighet på lika villkor i det svenska samhället.

SDR välkomnar utredningens förslag att stärka kommuners och regioners beredskap inför fredstida kriser och höjd beredskap. Vi ser detta som en viktig insats för att öka samhällets motståndskraft och säkerställa en effektiv och samordnad krishantering. Det är dock av yttersta vikt att detta arbete omfattar **alla** medborgare, även döva och andra som talar teckenspråk. En av de största utmaningarna vid kriser och katastrofer är att livsviktig information inte alltid når hela befolkningen i tid, vilket kan få allvarliga konsekvenser. SDR vill därför särskilt betona vikten av **tillgänglig, begriplig och snabb krisinformation på svenskt teckenspråk**.

Vid en krissituation förväntas medborgare kunna ta del av information och agera utifrån de instruktioner som ges av myndigheter och krisledande instanser. Om en del av befolkningen utestängs från denna information riskerar det att skapa stora ojämlikheter i möjligheten att skydda sig själv och andra. Döva och andra som talar teckenspråk har rätt att ta del av krisinformation på **sitt första språk – svenskt teckenspråk**. Trots detta ser vi ofta brister i hur viktig information förmedlas, vilket kan innebära att döva får den för sent eller i vissa fall inte alls. Detta blev särskilt tydligt under coronapandemin, där myndigheter, regioner och kommuner inledningsvis misslyckades med att tillhandahålla teckenspråkstolkad information i realtid. Ett exempel var att ordna teckenspråkstolkning vid presskonferenser och säkerställa att även tolkningen syntes i sändningen eller regionernas webbplatser. Likaså har tidigare incidenter visat att information via exempelvis Viktigt Meddelande till Allmänheten (VMA) inte alltid är fullt tillgänglig för döva och hörselskadade, särskilt vid snabba eller oväntade händelser. Ofta brukar man hänvisa medborgare att lyssna på radions kanal P4 för ytterligare information. Detta media utestänger gruppen döva för att ta del av den kompletterande informationen.

För att säkerställa att döva och de som talar teckenspråk får likvärdig tillgång till krisinformation anser SDR att det krävs tydligare skrivningar i lagstiftningen om kommuners och regioners **skyldighet att säkerställa tillgänglig krisinformation**. Detta innebär att det måste finnas en skyldighet att se till att all kris- och beredskapsinformation tillhandahålls på svenskt teckenspråk. Viktiga informationskanaler, såsom VMA, myndighetswebbplatser och appar för krisberedskap, ska vara tillgängliga för döva och hörselskadade.

Det är också avgörande att krisinformation ges i **real- och direktsänd form** vid akuta händelser. Information måste därför snabbt göras tillgänglig på svenskt teckenspråk, exempelvis genom att TV-sändningar alltid inkluderar en teckenspråkstolk och att digitala myndighetskanaler erbjuder teckenspråkstolkad information eller översättningar till svenskt teckenspråk. Vid en kris där el- eller

internet-förbindelser slås ut måste det även finnas reservlösningar för att nå döva medborgare. Utöver dessa informationsinsatser behöver kommuner och regioner integrera **tillgänglighetsperspektivet i sina beredskapsplaner**. Detta innebär att det måste finnas tydliga rutiner för hur krisinformation till döva ska säkerställas i en nödsituation. Personal inom kommunerna och regionernas krisledning, räddningstjänst och vårdverksamheter bör regelbundet få information om döva, teckenspråk och hur de på bästa sätt kan bemöta döva medborgare under en krissituation. Vidare kan det vara nödvändigt att fysiska kriscentrum och evakueringsplatser är bemannade med personal som har förståelse för de behov och rättigheter som finns i målgruppen döva och de som talar teckenspråk.

För att uppnå en effektiv och inkluderande krisberedskap måste kommuner och regioner även **samverka med organisationer som företräder döva och de som talar teckenspråk**. Det ska vara en rutin att regelbundet stämma av dövas perspektiv med POSOM-grupper samt kriskontakter- eller grupper för döva. SDR anser att det bör finnas krav på regelbundna samråd mellan myndigheter och dövsamhället för att säkerställa att beredskapsåtgärder utformas på ett sätt som garanterar att döva inte utestängs.

Enligt artikel 9 i Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD) ska stater vidta åtgärder för att säkerställa tillgänglighet till den fysiska miljön, transporter samt information och kommunikation för personer med funktionsnedsättning (CRPD, 2006).

För att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att leva oberoende och att fullt ut delta på alla livets områden, ska konventionsstaterna vidta ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång på lika villkor som andra till den fysiska miljön, till transporter, till information och kommunikation, innefattande informations och kommunikations-teknik (IT) och system samt till andra anläggningar och tjänster som är tillgängliga för eller erbjuds allmänheten både i städerna och på landsbygden. Dessa åtgärder, som ska innefatta identifiering och undanröjande av hinder och barriärer mot tillgänglighet, ska bl. a. gälla

b) information, kommunikation och annan service däribland elektronisk service i nödsituationer

c) erbjuda intressenter utbildning i frågor som gäller tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

e) erbjuda former av assistans och annan personlig service, däribland ledsagare, lektörer och yrkesverksamma teckenspråkstolkare, för att underlätta tillgänglighet till byggnader och andra anläggningar som är öppna för allmänheten

f) främja andra ändamålsenliga former av hjälp och stöd till personer med funktionsnedsättning för att säkerställa deras tillgång till information

Avslutningsvis anser Sveriges Dövas Riksförbund att en starkt krisberedskap måste bygga på principen om att **ingen ska lämnas utanför** vid en kris eller nödsituation. Det är statens, regionernas och kommunernas ansvar att säkerställa att **döva och de som talar teckenspråk har samma möjligheter som alla andra att ta del av information och vidta åtgärder vid en kris**. Vi uppmanar därför regeringen att stärka lagstiftningen genom att tydligt inkludera rätten till krisinformation på teckenspråk i kommuners och regioners ansvar för beredskap. SDR står till förfogande för fortsatt dialog och samverkan i denna fråga.

Med vänliga hälsningar

Åsa Henningsson, förbundsordförande
Sveriges Dövas Riksförbund

Kontakt:

Tommy Aldergrim, intressepolitisk handläggare
tommy.aldergrim@sdr.org